

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
ГжЗ 177/22
18.11.2022. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Матковић, председника већа, Ловорке Стојнов и Ивана Илића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Слободан Кремењак, адвокат из Београда, ул.Македонска бр.30, против тужених “Adria Media Group” д.о.о. Београд, ул. Влајковићева бр.8 и Рајка Недића, које заступа пуномоћник Александар Петровић, адвокат из Београда, Трг Николе Пашића бр. 12, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужених изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 520/19 од 1.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 18.11.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 520/19 од 1.12.2021. године у ставовима првом, трећем, четвртном и шестом изреке, и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 520/19 од 1.12.2021. године, ставом **првим** изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле па су обавезани тужени да тужили на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, исплате износ од 150.000,00 динара, са затезном каматом почев од 1.12.2021. године као дана пресуђења, па до исплате, у року од 8 дана од дана достављања преписа пресуде под претњом принудног извршења. Ставом **другим** изреке, одбијен је тужбени захтев у делу у ком је тужилца тражила да јој тужени поред износа досуђеног ставом првим изреке солидарно исплате износ од још 300.000,00 динара са затезном каматом почев од 1.12.2021.године као дана пресуђења, па до исплате као, неоснован. Ставом **трећим** изреке, обавезан је друготужени Рајко Недић да као одговорни уредник штампаног издања дневних новина “Куир”, објави увод и изреку ове пресуде, без било каквог коментара и одлагања, о свом трошку, најкасније у другом наредном броју дневних новина “Куир” од дана правноснажности, под претњом новчаног кажњавања. Ставом **четвртим** изреке, обавезан је друготужени Рајко Недић да као одговорни уредник електронског издања “kuir.rs”, објави увод и изреку ове пресуде, без било каквог коментара и одлагања, о свом трошку, првог дана након дана правноснажности, под претњом новчаног кажњавања. Ставом **петим** изреке,

одбијен је тужбени захтев у делу у ком је тужила тражила да се обавезе друготужени да објави пресуду у целини, поред увода и изреке пресуде из ставова трећег и четвртог изреке, као неоснован. Ставом **шестим** изреке, обавезани су тужени да тужили солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 90.100,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности, па до исплате, све у року од 8 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде, тужени су благовремено изјавили жалбу, побијајући је у ставовима првом, трећем, четвртом и шестом изреке, из свих законских разлога. Трошкове другостепеног поступка су тражили и определили.

Тужила је дала одговор на жалбу. Трошкове другостепеног је тражила и определила.

Испитујући правилност првостепене пресуде у складу са одредбом члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр.72/2011, са каснијим изменама и допунама), другостепени суд је нашао да је жалба основана.

Према разлозима првостепене пресуде, првотужени је оснивач медија "Курир", а друготужени је главни и одговорни уредник штампаног и електронског издања наведеног медија у време објављивања информација и у време пресуђења. Тужила је била предавач на ... факултету ... на предмету ... у време објављивања информација. Заједно са професором ..., тужила је преводила девето издање уџбеника ..., аутора У спорним текстовима, између осталог, објављене су и следеће информације: дана ...године, "...! Професорка АА покрала мртвог колегу.... Груба злоупотреба... Наиме, Етичка комисија утврдила је да се до прошле године у оквиру предмета ... користио превод истоименог уџбеника аутора ..., у чијем предговору је било наведено да је првих ... поглавља превео ..., а наредних ... А. Двоје професора су и редактори уџбеника. Међутим, почетком године је објављено допуњено издање истог уџбеника из ког је избачен ... као преводилац и редактор. Изостао је предговор преводиоца, па недостаје информација о томе које су то делове превеле А и ... Све то указује да је дошло до грубе злоупотребе превода преминулог ..., што је окарактерисано као плагијат.... Захтев за утврђивање плагијата поднео је студент ... који је доставио чврсте и утемељене доказе..... Ако имате у виду чињеницу да се ради о готово идентичним уџбеницима у већини случајева промењен је само редослед речи у реченици и коришћени су синоними, нпр. међународна трговина - међународна размена, при чему је у неким деловима уџбеника преклапање између 60 и 70 одсто - очекујем да ће факултет изрећи најстрожију казну, као једину могућу, за госпођу А, а то је "јавна осуда" и удаљавање са факултета - наводи..... ... открива да су, након што је открио аферу, покушали да га дискредитују, па и лажним оптужбама да је на трибини како каже, А оптужио да "продаје испите у кабинету" или да је "симулирао стављање новца у џеп". Међутим, оптужбе су пале у воду након што је приказан снимак са те трибине.... А није била расположена да коментарише како је из уџбеника "нестао" колега - Једино горе од плагијата је лажна оптужба за плагијат - казала је она за Курир"; дана ... године, "...-Комисија доказала да је АА покрала рад мртог колеге.... АА покрала превод свог покојног колеге професора....плагијарала превод преминулог колеге.... - Стручна комисија је утврдила да професорка АА у одређеним деловима није преводила ново издање уџбеника из ..., већ је само копирала оно што је покојни професор ... радио – пише у извештају....: Ово је највећи морални суноврат једног професора у историји ... универзитета"; дана ...године, "...: Комисија доказала да је АА покрала рад мртвог колеге.... Стручна комисија утврдила да је професорка преузела превод покојног колеге, представивши га као свој рад. Тиме је потврђено прошлогодишње писање Курира о овом случају.... Стручна комисија ... факултета ...

доказала је да је професорка АА покрала превод свог покојног колеге професора ... у уџбенику из предмета ..., што је потом представила као свој рад.... А начинила тешку злоупотребу ауторских права и плагирала превод свог преминулог колеге"; дана ...године, "Професорка АА тражи извињење уместо да се извини због крађе....Уместо да се извини целокупној академској јавности због сумње да је плагирала уџбеник, АА, професорка ... факултета, затражила је од Курира извињење јер је открио и писао о овој афери....Професорка А је увређена, а не посрамљена, иако је стручна комисија ... факултета у ... недавно утврдила да је она покрала превод свог покојног колеге професора ..."; дана ... године, "Покрала ...! Комисија ... факултета потврдила: Професорка АА је плагирала рад.... Стручна комисија ... факултета у ... већ други пут је потврдила да је професорка АА плагирала превод из предмета Она је практично прекопирала, тј. покрала превод свог покојног колеге...Стручна комисија доказала плагијат... - Посебно ме радује то што су два члана Етичке комисије ... факултета чланови Демократске странке, која претендује да преузме власт у Србији и која је на почетку поступка срамним саопштењем подржала АА у њеном, сада већ доказаном, плагијату – закључује.... 35 одсто је проценат преклапања два превода, констатовала је Стручна комисија"; дана ...године, "Доказано! ... комисија дефинитивно потврдила: АА покрала ... колегу.... Више нема дилеме да је професорка ... факултета АА покрала свог мртвог колегу.... званично је потврђено да је А, четири месеца након смрти професора ..., избацила покојног колегу са списка преводилаца, а његово ауторско дело представила као своје..... Етичка комисија ... факултета избегла је да искористи термин "плагијат" већ је у више наврата истицала "неакадемско понашање професореке А".... ..., подносилац захтева за утврђивање неакадемског понашања А, каже за наш лист да "сви на ... факултету, али и сви у нашој држави, знају да је АА плагирала и злоупотребила ауторско дело покојног професора Посебно ми је драго што су неакадемско понашање АА утврдила два истакнута члана ДС, која су је у више наврата, срамним званичним саопштењима, подржала у њеном доказаном неделу"; дана ...године, "... плагирања на ... факултету: АА уплаћује ... динара породици ... колеге ког је покрала?..... Професорки ... факултета АА, која је покрала превод свог покојног колеге ... и потписала га као свој рад, Наставничко-научно веће могло би да наложи да трећину хонорара уплати његовој породици, незванично сазнаје Курир.... Подсетимо, софтвер за утврђивање плагијата је показао да је 70 одсто превода А дословно преузела од професора ..."; дана ...године, "... потврдило плагијат: АА чека и отказ?..... ... факултета у ... данас је апсолутном већином изгласао да је прекршен члан 22 Кодекса професионалне етике, који дефинише плагијат. Овим је и званично стављена тачка на аферу "плагијат", а остало је да професорки АА званично буде изречена санкција.... АА, која је покрала превод свог покојног колеге.... покушали су да спасу и заштите од казне ..., који су блиско повезани са Демократском странком"; данагодине, "... – Универзитет у ... потврдио: АА је дефинитивно плагијаторка! Рад ... колеге потписала као свој....Универзитет у ... потврдио је у петак да је професорка ... факултета АА плагијаторка, тј. да је покрала превод свог покојног колеге..... ... додаје да ће студенти имати прилику да из искуства доказаног плагијатора уче како се не треба понашати, а да је овај плагијат одраз у огледалу свих људи који су је подржали"; дана ...године, "Победа Курира и ...! Плагијаторка АА избачена са предмета Професорка ... факултета АА која је покрала превод покојног колеге професора ... избачена је са списка предавача на предмету ..., сазнаје Курир. Управо је уџбеник из тог предмета А плагирала, а то је у петак дефинитивно потврдио Универзитет уПоред тога што је задовољена правда, ово је победа и Курира". Све напред наведено, међу странкама је било неспорно.

Тужилца је пре објављивања дванаестог издања уџбеника ... аутора ..., преводила девето издање уџбеника заједно са својим колегом, професором др ... (преминуо у јесен 2018.године), који је преводио првих 11 поглавља, а тужилца наредних 10

поглавља. На преводу дванаестог издања наведеног уџбеника тужила је радила заједно са докторантом ..., али је услед измена у преводима деветог и дванаестог издања донела одлуку да не прерађује постојећи превод већ да се поново преведе целокупан уџбеник, па је тужила преводила првих 11 поглавља, а преостали део преводила је докторант ... Уџбеник је објављен почетком 2019. године. Након објављивања дванаестог издања уџбеника и одржане трибине "... студент ... факултетагодине поднео је Етичкој комисији ... факултета Универзитета у ... захтев за утврђивање повреде кодекса професионалне етике у вези плагијаризма и повреде ауторских права при изради превода дванаестог издања уџбеника Изјашњавајући се Етичкој комисији факултета на поднети захтев, тужила је, између осталог, навела да је након завршеног превода дванаестог издања наведеног уџбеника у журби направљен велики превид и у текст није убачен предговор преводиоца и тако је изостао одељак у коме је требало да буде поменуто име професора ..., уз захвалност и успомену на њега и на време које су провели радећи на првом преводу овог уџбеника, који превид је недавно исправљен, а тај превид сматра својим великим пропустом. Стручна комисија Етичке комисије ... факултета у ... је дала стручно мишљење и допуне мишљења у вези оптужби за неакадемско понашање, овде тужиле, приликом објављивања превода дванаестог издања књиге Након тога, Етичка комисија ... факултета је у свом извештају констатовала да како Стручна комисија није дала јасну оцену да ли се ради о оригиналности, односно о плагијату наведеног уџбеника, на основу анализе Стручне комисије, Етичка комисија је дошла до закључка да је у 5% спорног текста дошло до потпуног преклапања, док је у 22% спорног текста измењен мали број речи, те да су ово релевантни проценти за закључивање у овом предмету. Етичка комисија није могла да донесе закључак о плагијаризму у преводу уџбеника ... и из истог разлога није могла да утврди постојање или непостојање повреде ауторских права. У свом закључку Етичка комисија је закључила да налаз Стручне комисије упућује на закључак да се тужила као преводилац у извесној мери и у деловима првог дела превода дванаестог издања ослањала на првобитни превод и редакцију професора ... чији рад на редактури је такође морао оставити трага у дванаестом издању наведеног уџбеника, те да због тога Етичка комисија сматра да је тужила у реализацији превода дванаестог издања уџбеника није на адекватан и благовремен начин истакла улога професора ... која је присутна и у дванаестом издању уџбеника. Одлуком Наставно – научног већа ... факултета у ... од године утврђено је неакадемско понашање професора др АА, овде тужиле, из члана 22 Кодекса професионалне етике Универзитета у На основу наведене одлуке Научно – наставног већа, декан ... факултета у ... донео је одлуку којом се изриче мера јавне опомене др ..., редовном професору ... факултета Универзитета у ... Тужила је против наведене одлуке декана изјавила жалбу која је одбачена из разлога што се овде тужила није жалила на одлуку Научно – наставног већа којом је утврђено њено неакадемско понашање, због чега је иста постала коначна и правноснажна, на основу које је донета одлука декана којом је изречена мера јавне опомене овде тужили. Из страначког исказа тужиле, који је првостепени суд прихватио као животан, искрен логичан и доследан, следи да је тужила за први објављени текст штампаног издања из октобра 2019. године сазнала тако што је кренула код супруга у болничку посету и на киоску је видела новине са својом сликом на насловној страни. У објављеном тексту је садржано пуно мржње и лоших емоција према њој. У време објављивања текста формирана је Стручна комисија која је закључила да у конкретном случају рад није плагијат што је потврдила и у свом допунском изјашњењу, а наведени извештаји су даље достављени Етичкој комисији на одлучивање. Навела је да је са колегом ... преводила девето издање наведеног уџбеника и да је требало да раде заједно и на новом издању превода али да је колега ... одустао и пожело је њој и колегиници ... срећу у раду. Након одржане трибине која је организована у фебруару 2019. године, а на којој је било говора о академској честитости студент ... оптужио је тужилу да продаје испите, због чега је тужила покренула дисциплинске поступке против њега, а

он касније захтев за утврђивање неакадемског понашања тужиље при превођењу дванаестог издања уџбеника Због објављених информација тужиља је удаљена са предмета Њена породица је имала проблема због објављених информација. На њу су наведени текстови ужасно утицали и сада када види Курир као да је видела атомску бомбу, има потребу да окрене главу. Истакла је да информације нису утицале на њену част и углед јер према мишљењу тужиље наведени лист јој није направио част и углед па не може ни да их сруши. Додала је да је и на друштвеним мрежама било много негативних коментара.

Полазећи од наведеног, примењујући одредбе чланова 5, 9, 15 став 1 тачка 1, 79, 112 став 1, 113, 114, 115 став 1, 117, 120 став 1 Закона о јавном информисању и медијима и члана 199 Закона о облигационим односима првостепени суд је одлучио као у изреци. По налажењу првостепеног суда, у конкретном случају, поступак који је вођен против тужиље окончан је закључком да се у конкретном случају, било због необављања вештачења од стране вештака преводилачке струке, било због природе саме литературе која се преводи, не ради о плагијату деветог издања превода уџбеника ..., јер плагијат није утврђен односно није доказано да је тужиља приликом превода дванаестог издања плагијирала превод свог колеге проф. Др ... из деветог издања, али тужиља у реализацији превода дванаестог издања уџбеника није на адекватан и благовремен начин истакла улогу професора Неакадемско понашање тужиље огледа се у томе што наведену грешку није исправила благовремено, него тек након што је покренут поступак за утврђивање плагијаризма, и мера јавне опомене изречена јој је због неблаговременог исправљања сопствене грешке. Имајући у виду наведено, по налажењу првостепеног суда тужени су у конкретном случају о тужилји од самог почетка, па неизоставно у сваком појединачном тексту објављивали неистините и увредљиве информације које ни на који начин нису заиста имале за циљ да пробуде друштвену расправу о некој теми, нити да извести јавност на адекватан начин, већ су за циљ имале подизање тиража и стварање црно-беле слике, сензационалистичке атмосфере која гуши јавни простор и која једностраним и навијачким извештавањем ("ово је победа Курира") у ком је медиј који треба да буде одмерен и непристрасан очигледно заузео страну једног учесника догађаја о ком извештава, без иједног очигледног разлога, заправо штети јавном интересу у области јавног информисања. О тужилји је у спорним текстовима објављено у различитим варијацима да је "плагијаторка" да је "покрала мртвог колегу" да је доказано да је учинила горе наведено, да је Стручна комисија утврдила да је тужиља само копијала претходни превод уџбеника, што су све неистините информације које су подобне да повреде част и углед тужиље. До ове повреде је дошло будући да се тужиља како сама каже осећала ужасно, трпела је непријатности, а непријатности су трпели и њени чланови породице, из чега следи да је тужиља претрпела нематеријалну штету у виду душевних болова због повреде части у угледа. Првостепени суд је ценио да је тужиља у свом исказу датом у својству парничне странке навела да објављене информације нису утицале на њену част и углед, али је нашао да овакав став тужиље представља пре свега њену начелну поставку према информацијама које су објављене о њој, те њен одбрамбени механизам. Наведени део тужилиног исказа првостепени суд је посматрао као целину заједно са делом исказа у коме је тужиља навела да јој је још увек непријатно чак и да погледа насловну старну Курира, те да су спорни текстови на њу ужасно утицали, због је закључио да је тужиља трпела душевне болове услед објављених текстова. Како су у конкретном случају о тужилји објављене нетачне информације које су лезионо подобне и како је услед објављивања истих причињена штета тужилји која је трпела душевне болове услед повреде достојанста личности – части и угледа, то је првотужени као издавач медија који је информације објавио одговоран да тужилји насталу штету надокнади. Друготужени као главни и одговорни уредник медија је био задужен за контролу свих других уредника, те за контролу наслова текстова и начина извештавања

у конкретном случају. Друготужени је имао прилику да нијансирано, пажљиво и професионално приступи извештавању о спорној теми, међутим он је одобрио сензационалистички приступ који ни на који начин не доприноси друштвеној расправи о теми о којој је извештавано, при чему је нанео штету тужили кршењем стандарда дужне новинарске пажње, тиме што је могао и био дужан да зна да тужилца није “покрала мртвог колегу”, односно да ни Етичка ни Стручна комисија тако нешто никада нису утврдиле, а да је пре њихових одлука било како неодговорни, тако и неистинито и злонамерно објављивати текстове са таквим насловом. Из наведених разлога првостепени суд је обавезао тужене да солидарно накнаде штету тужили. Одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете првостепени суд је пре свега имао у виду чињеницу да су тужени објавили низ неистинитих, лезионо подобних информација о тужили, да је наведено извештавање трајало месецима, да такво извештавање само по себи доводи до формирања негативног и тешко пролазног утиска о тужили као личности код просечног читаоца, али је имао у виду да се тужилца није обраћала одговорном уреднику са захтевом за објављивање одговора на информацију, који је по налажењу првостепеног суда могао да допринесе ублажавању последица настале штете по углед тужилце. Имајући у виду наведено, првостепени суд је применом члана 200 Закона о облигационим односима и члана 117 Закона о јавном информисању и медијима одлучио као у ставу првом и другом изреке. Одлуку као у ставу трећем и четвртном изреке првостепени суд је донео применом члана 120 Закона о јавном информисању и медијима и обавезао друготуженог као одговорног уредника штампаног и електронског издања дневног листа “[курир](#)” и интернет издања “[kurir.rs](#)” на чинидбу ближе одређену наведеним ставовима пресуде. Одлуку као у ставу петом првостепени суд је донео налазећи да при околностима да је тужили досуђена накнада нематеријалне штете у новчаном виду, да би накнада нематеријалне штете у виду објављивања пресуде у целисти у конкретном случају била прекомерна.

Међутим, оваква одлука првостепеног суда се за сада не може прихватити као правилна, јер су дати разлози нејасни, противуречни стању у списима, чиме је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, а на шта се основано указује изјављеном жалбом.

Нејасан је за сада закључак првостепеног суда да су у конкретном случају у спорним текстовима о тужили објављене нетачне и неистините информације које се односе на плагирање дванаестог издање уџбеника Овакав закључак првостепени суд је засновао на мишљењима Стручне и Етичке комисије, тако што је након спроведеног доказног поступка утврдио да је поступак који је вођен против тужилце окончан закључком да се у конкретном случају не ради о плагијату деветог издања превода уџбеника ..., те да није доказано да је тужилца приликом превода дванаестог издања плагирала превод свог колеге проф. Др ... из деветог издања. Међутим, првостепени суд је у доказном поступку прочитао и одлуку Научно наставног већа којом је утврђено неакадемско понашање професора др АА из члана 22 Кодекса професионалне етике Универзитета у ..., чију садржину уопште не цени, нити наводи да ли је и од каквог утицаја, код чињенице да је одредбом члана 22 Кодекса професионалне етике Универзитета у ... (чију садржину иначе првостепени суд и цитира у образложењу) прописано да је плагирање представљање туђих идеја или туђег рада у целини или деловима без навођења изворног ауторства или изворника, односно противзаконито присвајање туђих интелектуалних творевина и научних резултата и њихово приказивање као својих, као и дословно преузимање текста другог аутора, односно копирање из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целисти, без навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања преузетог дела, препричавање или сажимање текста другог аутора из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у

деловима или целости, без одговарајућег навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања препричаног дела представљање идеја других аутора као својих, без одговарајућег навођења имена аутора, односно извора из кога је текст преузет. Даље, не може се за сада прихватити ни оцена дела исказа тужиље у коме је навела да објављене информације нису утицале на њену част и углед, који првостепени суд цени као њену начелну поставку према информацијама које су објављене о њој, те њен одбрамбени механизам, јер првостепени суд нема стручно знање да би могао закључивати да ли се ради о "начелној поставци и одбрамбеном механизму", већ је код овако датог исказа тужиље, а имајући у виду и остатак њеног страначког исказа, требало да од тужиље затражи објашњење (члан 313 ЗПП) шта овакав део њене изјаве значи и да ли она смтра да су јој част и углед повређени, или не.

Имајући у виду наведено, првостепени суд није са сигурношћу утврдио да ли су обајављене информације да је тужилца плагирао дванаесто издање уџбеника ... у наведеним чланцима истините или не, а затим уколико су истинити наводи, да ли су свеједно такви наводи, а имајући у виду начин на који су пренети (употребљени изрази), били подобни да повреде част и углед тужилца, узимајући у обзир исказ тужилца који се тиче повреде части и угледа.

Са изнетих разлога првостепена пресуда је морала бити укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном суђењу, првостепени суд ће отклонити неправилности на које му је указано, па ће пошто правилно и потпуно утврди чињенично стање, правилном применом материјалног права донети нову, јасно образложену и на закону засновану одлуку.

Како одлука о трошковима поступка садржана у ставу шестом изреке пресуде зависи од коначног исхода парнице, иста је такође морала бити укинута.

Са изнетих разлога, на основу одредбе члана 391 став 1 ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа – судија
Весна Матковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић